

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

Articul. IV. De actuali prædicatione & affectionibus universalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

ut tota essentia &c. *exercitè*. Quod autem dicatur *signatè* genus, vel species, hoc habet à cognitione comparativa. His ipsis terminis: *Signatè*, & *exercitè*, solvuntur multa alia. v. g. Natura Universalis *positivam* habere unitatem debet, & aptitudinem ad multa; sed talem non habet per actum absolutum, cum ille naturæ *negativam* duntaxat aptitudinem tribuat, quæ nil aliud est, quàm non repugnantia accipiendi ordinem vel respectum positivum ad inferiora; ergo. *Item*. Universale actu respicit multa, est actu prædicabile; sed hæc denotant cognitionem comparativam; ergo. *Item*, Natura Universalis habere debet negationem differentiarum; sed hanc non habet, nisi per actum comparativum; ergo. &c. VI. Actus faciens Universale nec copulativus, nec disjunctivus esse potest: Actus enim copulativus conjungit, disjunctivus autem sejungit multa; ergo uterque repræsentat multa ut multa, & in utroque apparet pluralitas; igitur neuter est faciens Universale.

ARTICULUS IV.

De Actuali Prædicatione, & Affectionibus Universalis.

§. I.

An Universale in actuali prædicatione maneat?

266. **N**Ota. Etsi prædicatio, si ut judicium formaliter tale spectetur, sit actus
entita-

entitativè indivisibilis, vi officii tamen, quo fungitur, virtualiter duplex est; Identificativa scilicet, & repræsentativa, *Identificativa* dicitur, quia connectit prædicatum cum subjecto. *Repræsentativa* nuncupatur, quia subjectum & prædicatum per modum duplicis apprehensionis repræsentat. Potest autem variis modis fieri prædicatio. 1. Quando extrema æquè latè patent, ut in hac: *Homo est rationalis*. 2. Quando utrumque extremum Universale quidem est; Unum tamen latiùs patet, quàm alterum, ut in hac: *Homo est animal*. 3. Quando subjectum est singulare, prædicatum autem Universale, ut in hac: *Petrus est homo*. Status *questionis* potissimùm est de tertio hoc prædicandi modo: An nimirùm, quando natura v. g. humana intentionaliter objectivè per apprehensionem præcisa est, sub hoc conceptu: *Homo*, & deinde formetur mentalis hæc prædicatio: *Petrus est homo*; An, inquam, in hac prædicatione maneat eadem vox. *Homo*, Universale? Sive deinde maneat vi hujus prædicationis, id quod P. Aler *Tract. 1. Disp. 2. c. 4. §. 2.* cum pluribus aliis defendit: Sive maneat sub apprehensione præcisiva, ita ut apprehensio hæc præscindens, accedente iudicio, quo homo de inferioribus prædicatur, semper remaneat, ut contendit P. *Jac. Channeville*. Quidquid enim dicatur, thesios hujus finis obtinebitur, & utilitas, quæ hæc est: ut Philosophus faciliùs distinguat prædicationes scientificas à non scientificis, identicas à non identicis, directas à indirectis.

267. *Dico.* Universale manet in actuali prædicatione de singulari. *Ità communiter tum VV. tum RR. Ratio est 1.* Terminus nullam includens singularitatem est Universalis; sed prædicatum hujus prædicationis: *Petrus est homo*, est terminus nullam includens singularitatem, ergo est Universalis. *Prob. min.* Si quandam singularitatem includeret, ergo diversitas nulla foret has inter propositiones: *Petrus est homo, Petrus est aliquis homo, Petrus est hic homo, Petrus est Petrus*; in Adversariorum enim sententia τὸ *Homo*, contrahitur ad Petrum, estque terminus æquè singularis, ac *Petrus*: Sed falsa est sequela, ergo & id, unde sequitur. *Ratio est 2.* Si prædicatum de subjecto singulari contraheret singularitatem, ergo sicut benè infero: *Petrus est animal rationale*; ergo est *admirativus*; Ita etiam benè inferrem: *Petrus est animal*; ergo est *admirativus*; quia in utraque propositione prædicatum esset æquale subjecto: Sed hæc sequela rursùs falsa est; ergo. *Ratio est 3.* Si Universale in prædicatione actuali non manet; ergo nec genus prædicatur de specie, nec species de individuo. *Prob. sequel.* In his prædicationibus: *Homo est animal, Petrus est homo*, vel *Animal* manet genus, & *Homo* species, vel non? Si manet, habetur intentum. Si non manet, ergo nec genus de specie, nec species de individuo prædicabitur, & consequenter Prædicationes omnes forent identicæ, & præcedentes hunc haberent sensum: *Homo est homo, Petrus est Petrus*; quod nugari potius

tius est, quàm Philosophari. Si autem in eiusmodi prædicationibus Universale manet, cur non etiam in iis, in quibus Universale, prædicatur de singulari? *Confr.* Ex ipsis suppositio- num regulis (quas in tractatu de iudicio dabo) colligitur, quòd prædicatio objectum repræsentare aliter possit *ex parte subjecti*, & aliter *ex parte prædicati*; ergo prædicatio ex se non est principium destructivum Universalitatis ex parte prædicati, sicut subjectum sit singulare. Adstipulatur huic sententiæ D. Thomas. *opusc.* 56. ubi sic: *Homo secundum quod particulare, non prædicatur de socrate; sed ipse terminus participat naturam humanam absque omni participatione, & particularizatione.* Similia habet. p. 1. q. 77. a. 1. ad 1.

268. *Obj.* 1. In hac prædicatione: *Petrus est homo*, de Petro prædicatur talis homo, qualis est ipse; sed ipse est homo singularis; ergo. *R. D. maj.* Prædicatur talis homo, qualis est ipse *cum statu*. N. Sine statu, & àb omni statu præscindens. C. De Petro nec prædicatur homo singularis, nec Universalis *cum statu*, sive *ut talis*; sed tantum *qui talis*, sive prædicata essentialia naturæ humanæ. Itaque allata propositio habet hunc sensum formalem: *Natura, quæ est cum Petritate realiter identificata, est natura humana.* Ex resolutione hac intelliges, quòd singularitas se tantum teneat *ex parte subjecti*, & quòd prædicatum realiter duntaxat sit singulare, non verò *objectivè*, & *ex parte prædicati*. *Si ais*: quod prædicatur de Petro, de-
bet

bet esse idem cum Petro; sed natura Universalis non est idem cum Petro; ergo. R. D. *maj.* Debet esse idem cum Petro tum quoad rem, tum quoad modum. N. debet esse idem cum Petro saltem quoad rem, etsi non quoad modum. C. Natura autem Universalis est idem cum Petro saltem quoad rem. *Si reponas:* Natura humana etiam quoad rem spectata est Universalis; ergo nec quoad rem est idem cum Petro. R. D. *Ant.* Natura spectata quoad rem *simpliciter*, est Universalis. N. Spectata quoad *talem rem*, nempe ut substantem cognitioni præscindenti est Universalis. C. Per talem rem denotatur status naturæ sub cognitione præscindente, qui non prædicatur de Petro, nec est idem cum illo. *Si urgeas.* Natura Universalis quoad rem spectata, est natura omnium hominum; sed hæc non est idem cum Petro; ergo. R. D. *maj.* Est natura omnium hominum *intensivè*. C. *Extensivè* N. Natura omnium hominum *extensivè* sunt naturæ numericè spectatæ, & prout in pluribus sunt à parte rei. *Intensivè* autem sumpta sunt prædicata essentialia naturæ humanæ, nimirum *animal rationale*.

269. *Obj. 2.* Dum natura prædicatur de singulari, contrahitur ad singulare; ergo non manet Universale. R. D. *Ant.* Contrahitur *ex parte subjecti*. C. *ex parte prædicati*. N. *Si ais:* In hac prædicatione: *Petrus est homo*, ipsum prædicatum, quod est natura humana, contrahitur ad singulare subjectum; ergo nequit dici

ex parte prædicati manere Universale. R. D. *Ant.* Ipsum prædicatum contrahitur, i. e. intentionaliter unitur singulari. C. ipsum prædicatum contrahitur, i. e. fit singulare, aut singularitatem exprimit. N. Unio hæc intentionalis, quæ fit in prædicatione, tam parùm obest Universalitati prædicati, quàm parùm spiritualitati animæ officit Unio physica cum corpore: Sicut enim propter Unionem cum corpore anima non fit corporea, nec corpus spirituale efficitur, licèt ratione Unionis physicæ constituent totum physicum. Ita pariter propter Unionem intentionalem in hæc prædicatione: *Petrus est homo*, nec *Petrus*, utpote subjectum singulare, fit Universale, nec *Homo*, utpote prædicatum Universale, singulare constituitur, licèt propter unionem intentionalem totum intentionale, quale est prædicatio objectiva,ificent. *Si postules*, cur hoc? Rationem do hanc: quia nulla unio facit, sed supponit extrema sibi proportionata, saltem nostro modo concipiendi; cùm igitur *natura humana* ante Unionem intentionalem *cum Petro*, ab omni singularitate per apprehensionem præviam præcisa fuerit, etiamnum præcisa manet, & Universalis *ex parte prædicati*, etsi contracta sit *ex parte subjecti* in Petro.

270. *Inst.* Terminus magis communis cùm minùs communi in unum complexum coalescens restringitur; ergo etiam restringitur terminus Universalis cum singulari coalescens in unam prædicationem. R. N. *Conf. Disp.* est qui

quia ratio significata per terminum complexum tribui iis omnibus non potest, quibus tribui potuit ratio magis communis termini per se, & solitariè accepti; ut patet in complexo hoc termino: *Homo litteratus*, qui dici nequit de iis omnibus, de quibus prædicatur *homo*. Econtrà quando terminus minùs communis constituit subjectum, & magis communis prædicatum, ut fit in hac prædicatione: *Petrus est animal*, terminus magis communis non ita restringitur ad Petrum, ut prædicari non possit de aliis omnibus, de quibus prædicari potuit per se, & solitariè acceptus. Cujus ratio ulterior est; eoquòd inferre non liceat: *Petrus est animal; ergo est visibilis*; quod tamen inferre nihil prohiberet, si *à animal* restringeretur ad Petrum; cùm sic restrictum idem foret, ac *animal rationale*, ex quo superiorem sequelam legitimè infero. *Si ais*: Prædicatum Universale identificatur subjecto singulari; ergo magis restringitur, quàm terminus magis communis cum minùs communi in unum complexum coalescens. R. D. *Ant.* Identificatur subjecto secundùm prædicata, quæ habet *materialiter*, & *in statu physico*. N. secundùm prædicata, quæ habet *formaliter*, & *in statu intentionali*. *Subdist.* ex parte subjecti. C. ex parte Prædicati N. Hoc ut intelligas, *advertite*: Dum dico: *Petrus est homo*, ad conjungenda intentionaliter prædicationis hujus extrema moveor convenientiâ utriusque extremi; suppono enim, me in dictâ prædicatione ponere *assensum me-*

diatum, qui nititur prævio aliquo ratiocinio. Si verò contendas, me ponere assensum immediatum, & moveri me àb identitate prædicati cum subjecto; etiam hoc gratis admissio, dico, quòd identitas *Petrum* inter & *hominem* ad duo hæc conjungenda moveat me quoad *humanitatem* duntaxat, quæ tum in Petro, tum in homine apprehenditur. Cujus ratio est, quòd ex parte hominis inadæquatè & intentionaliter sumpti, pro natura humana, præter *humanitatem* aliud prædicatum non detur; ex parte verò Petri licèt singularitas sit, identitas tamen cum hæc Petri singularitate formaliter spectata me ad præfaram conjunctionem movere non potest, quandoquidem nulla est identitas inter hujusmodi singularitatem, & hominem objectivè præcisum. Ex his sic infero: *Ergo identitas inter hominem præcisum, & Petrum nullam infert Singularitatem aut pluralitatem EX PARTE IPSIUS PRÆDICATI, seu hominis abstrahentis à singularitate & pluralitate; sed tantum EX PARTE SUBJECTI sive ipsius Petri, in quo natura Petreitati identificata est.*

271. *Obj. 3.* Lignum constans duobus palmis, si dividatur in duos palmos, non manet bipalmare; ergo nec prædicatum manet Universale, dum per prædicationem quasi dividitur in singularia. *R. N. Conf. Disp.* est 1. quia Universali, quando in actuali prædicatione quasi dividitur, *ex parte prædicati* nihil demitur, sed tantum *ex parte subjecti* aliquid additur:

tur: Secus est in altero casu. 2. Lignum est totum actuale constans partibus actu existentibus, quarum una dum aufertur, utique destruitur totum; cum totum actuale nil aliud sit, quam suæ partes unitæ, collectivè sumptæ. Econtra Universale est totum potentiale, quod inferioribus tanquam partibus actualibus non constat, sed absque sui diminutione totum tribuitur singulis.

272. *Obj. 4.* Termino Universali præfigi potest particula *omnis*; sed termino, *Homo*, in hac prædicatione: *Petrus est homo*, præfigi nequit particula *omnis*; ergo non est Universalis. *R. D. maj.* Termino Universali Universaliter sumpto præfigi potest particula *omnis*. *C.* Termino Universali non Universaliter sumpto. *N.* In propositione autem affirmativa prædicatum non sumitur Universaliter, aliàs supponeret *distributivè*, & præfata propositio haberet hunc sensum: *Petrus est & hic, & iste, & ille homo* &c. quod manifestè falsum est. *Si inferas.* ergo *τὸ homo* in dicta propositione sumetur singulariter. *R. N.* Quia juxta summulas terminus communis non sumitur singulariter, nisi ei syncategorema *Hic* præfigatur.

273. *Obj. 5.* & quæres. In qua suppositione sumatur *τὸ Homo*, dum dico: *Petrus est homo?* *R.* Sumitur in suppositione tum *personali*, tum *simplici*; in *Personali* quidem *signatè*, in *simplici* verò *exercitè*. Hoc sic explico: Terminus sumitur *in suppositione personali signatè*, quando prædicatum de termino formaliter af-

firmatum, illi ante operam intellectûs convenit, licet hoc ipso, quod ei prædicatum ejusmodi tribuatur, denominatione quâdam logicâ exercitè denominetur. Terminus sumitur *in suppositione personali exercitè*, quando ei signatè quidem & explicitè convenit denominatio logica, sed præter hanc illi pariter conveniat exercitè aliqua denominatio, quæ non est logica. Terminus sumitur *in suppositione simplici signatè*, quando ei signatè & explicitè convenit denominatio logica. Terminus sumitur *in suppositione simplici exercitè*, dum ei exercitè tantum & implicitè denominatio logica convenit. *Si ais.* Hanc suppositionem ejusque expositionem ignotam esse Summulistis. *R.* Nota est iis omnibus, qui hanc thesin attingunt; imò tibi ipsi, qui eam impugnas; quod sic evinco: quæro ex te, an in hac prædicatione: *Petrus est homo*, τὸ *homo* sumatur personaliter vel simpliciter? *Si reponas*, quod sumatur personaliter. *Contra sic insto*: τὸ *homo* in dicta prædicatione est affectum denominatione logicâ, cum significet prædicatum, ergo nequit sumi personaliter. Quid respondes? nunquid ipse distinguis antecedens cum ejus probatione, dicendo: est affectum denominatione logicâ, & significat prædicatum *exercitè*. *C. Signatè*. *N. Infero*: ergo suppositio personalis & simplex signatè & exercitè talis Philosophis ignota non est.

274. *Inst. I.* Si in prædicatione hac: *Petrus est animal*, τὸ *animal* sumatur simpliciter, ergo bonus erit hic syllogismus: *Animal est genus,*
Petrus

Petrus est animal; ergo *est genus*; cùm τὸ animal ubique sumatur simpliciter. R. I. *retorqueo*: ergo etiam bonus erit hic syllogismus: *Genus est Prædicatum, Animal est Genus*; ergo *Animal est prædicatum*. Cùm τὸ genus ubique sumatur simpliciter. R. 2. N. *Sequel.* ejus rationem D. τὸ animal fumitur *ubique simpliciter exercitè*, vel *ubique signatè*. N. Sumitur in majore *simpliciter signatè*, & in minori *simpliciter exercitè*, & *signatè personaliter*. C. & hæc mutatio suppositionis vitiat syllogismum; Secùs foret, si τὸ *Animal* ubique sumeretur simpliciter exercitè, & ubique personaliter signatè, ut fit in hoc syllogismo bono: *Omne animal est sensitivum, Petrus est animal*; ergo *Petrus est sensitivus*. Si ais. Petrus essentialiter est animal; ergo in datâ propositione τὸ *animal* nequit sumi simpliciter. R. D. *Conf.* Nequit sumi simpliciter *exercitè*. N. *signatè*. C. *Si reponas*. Animal in suppositione simplici, & substans cognitioni præscindenti accidentaliter tantùm convenit Petro; ergo cùm Petrus essentialiter sit animal, illud nequit de eo prædicari in suppositione simplici. R. D. *Ant.* Animal in suppositione simplici *signatè tali*, & ut substans cognitioni præscindenti accidentaliter tantùm convenit Petro. C. Animal in suppositione simplici *exercitè tali*, & sine statu intentionali. N. Vid n. 268.

275. *Inst.* 2. Prædicatum propositionis affirmativæ, personaliter acceptum, fumitur disjunctivè; ergo prædicatum in hâc propositione:

P 5

Pe.

Petrus est animal, non manet Universale; disjunctio enim, in quâ apparet pluralitas, destruit Universalitatem. R. D. *Ant.* Sumitur disjunctivè, i. e. per alium actum debet posse exponi disjunctivè. C. h. e. per hanc ipsam propositionem necessariò repræsentatur disjunctivè. *Subdist.* Necessariò repræsentatur disjunctivè *formaliter*. N. repræsentatur disjunctivè ad summum *aquivalenter* T. *Dico* T. quia strictè loquendo prædicatum commune in ejusmodi prædicatione, de quâ hic sermo est, vi hujus prædicationis tantùm præcisivè repræsentatur, in quantum nimirum præscindit à quatuor speciebus suppositionis personalis, quæ sunt *distributiva, collectiva, disjunctiva & disjuncta*. Si *ais*. Hæc prædicatio: *Petrus est animal* exigit exponi in sensu disjunctivo. R. D. exigit exponi in sensu disjunctivo vi modi tendendi hujus ipsius prædicationis. N. exigit sic exponi ratione materiæ, in quâ fit. C. h. e. modus tendendi ejusmodi prædicationis indifferens est ad quamcunque resolutionem, per quam verum manet, quod Petrus sit animal, sive dein exponatur *singulariter*, sive *disjunctivè*, sive etiam *copulativè*, ex supposito, quòd per impossibile etiam Petrus sit omnis homo. Verùm materia, in qua fit prædicatio, exigit, ut exponatur disjunctivè, cum aliàs de facto vera non foret, si copulativè exponeretur. Ad hæc dicta prædicatio non exigit exponi disjunctivè vi actûs, per quem fit, sed tantùm vi actûs, per quem exponitur, ut supra in prima responsione jam insinuavi.

276. *Obj. 6.* Dum dico: *Petrus est aliquod animal, vel Petrus est hoc animal, τὸ animal* non manet Universale; ergo nec manet, dum dico: *Petrus est animal.* R. N. *Cons. Disp. est,* quia τὸ hoc juxta omnes summulistas est signum, quòd terminus, cui immediatè præfigitur, repræsentetur ut singularis. τὸ aliquod verò est signum, quòd terminus, cui præfigitur, repræsentetur ut multiplex disjunctivè. Econtra subjectum, etsi aliquo syncategoremate afficiatur, nunquam tamen signum est, quòd prædicatum aut disjunctivè, aut singulariter repræsentetur, ut ex regulis summulisticis factis manifestè colligitur. *Si ais.* Ideò τὸ hoc prædicatum efficit singulare, quia illud immediatè afficit; sed subjectum singulare etiam immediatè afficit prædicatum, saltem in propositione mentali, quæ est indivisibilis; ergo. R. I. Sequeretur, quòd, sicut in hac prædicatione: *Omnis homo est animal,* subjectum sumitur distributivè, ita etiam sumatur distributivè prædicatum; quod hucusque, quantum ego quidem scio, nullus Summulistarum docuit. R. 2. *D. min.* Subjectum singulare etiam immediatè afficit prædicatum, & ei conjungitur quoad formalitatem duntaxat illam, quam actus in prædicato repræsentat. C. quoad formalitates, quas actus in prædicato non repræsentat. N. Ex parte prædicati non plus repræsentatur, quàm natura animalis v. g. secundum se, & prædicata ejus essentialia, hinc etiam subjectum quoad hæc duntaxat prædicata conjungitur cum præ-

præ-

prædicato. Accedit, quòd in omni prædicatione non identica subjectum distet à prædicato non quidem physicè, sed intentionaliter, quatenùs aliter repræsentatur, quàm prædicatum. *Si instes.* Si in prædicatione actuali prædicatum non fiat æquale subjecto, ergo prædicationem hanc: *Homo est animal*, possem convertere simpliciter sic: *Omne animal est homo*; quod tamen est contra regulas conversionum. *R. N. Sequel.* Ut enim propositio Universalis converti possit simpliciter, non sufficit, ut prædicatum sit Universale; sed debet etiam sumi *Universaliter & distributivè*, id quod non fit in citata modò propositione. Ratio hujus est; quia aliàs procederetur à non distributo ad distributum. *Si urgeas.* In hâc prædicatione: *Aliquod animal est Petrus*, τὸ animal non manet Universale; ergo nec in hac: *Petrus est animal*, cùm hæc propositiones sint convertens, & conversa, in quibus debet servari eadem suppositio. *R. D. Ant.* Non manet Universale exercitè. *N. Signatè.* C. in utraque propositione *animal* sumitur exercitè in suppositione simplici, & manet exercitè Universale; *Signatè* verò sumitur in suppositione personali, & non manet signatè Universale. *Vide etiam dicta. n. 275. sub finem.* *Si postules,* quomodò ergo hæc propositio: *Petrus est animal*, converti debeat? *R.* Quoad veritatem, si exponatur data propositio, utique convertenda sic est: Ergo aliquod animal est Petrus. Si verò ad modum tendendi propositionis conversæ attendas,

das, ejusque exigentiam, potius sic eam convertas, necesse est: *Vivens sensitivum, est vivens, quod realiter cum Petreitate identificatum est.* Nam conversa juxtà n. 268. habet hunc sensum: *Vivens, quod realiter cum Petreitate identificatum est, est vivens sensitivum.*

277. Reflexio supra datam doctrinam. I. In his prædicationibus: *Petrus, & Paulus, & Joannes est animal.* Item *vel Joannes, vel Petrus est animal*, prædicatum manet Universale; quia eodem modo repræsentatur, quo repræsentatur in hâc prædicatione: *Petrus est animal.* II. Prædicatum etiam manet Universale in hac propositione: *Petrus non est animal*; cum enim sit contradictoria priori, idem prædicatum habere debet. III. Dum dico: *Equus est animal*, prædicatur *formaliter*, i. e. ratione actûs Judicii, genus de specie; & quando dico: *Petrus est homo*, prædicatur *formaliter* species de individuo. Quia actus Judicii eodem modo repræsentat prædicatum in his propositionibus, quo modo per apprehensionem præviam repræsentatum fuit. Propterea tamen non sequitur, quòd de equo prædicetur animal *ut genus*, & de Petro prædicetur homo *ut species*, cum & animal & homo prædicentur sine statu, secundùm suas naturas *essentialiter* acceptas. Nec sequitur equum esse *genus*, aut Petrum esse *speciem*, cum subjecto propositionis affirmativæ id solùm conveniat de prædicato, quod prædicato *essentialiter*, & *intrinsecè* convenit; non verò id, quod prædicato *accidentaliter*

dun-

duntaxat convenit, & extrinsecè ; Aliàs equus aut Petrus etiam foret prædicatum. IV. Dum affirmo, Petrum esse hominem, natura humana & contracta, & abstracta est, *contracta* ex parte subjecti, *abstracta* ex parte prædicati. *Nec obstat*, quòd actus iudicii sit simplex qualitas ; Est enim simplex qualitas, fateor ; sed præterea Virtualiter est duplex ; cùm sit repræsentatio prædicati, & subjecti, quæ ratione distinguuntur. V. Dum Universale prædicatur actu, manet adhuc prædicabile, non quidem *potentiâ purâ*, & excludente omnem actum, quale est, antequam actu prædicetur ; sed *potentiâ mixtâ*, quæ actum aliquem includit. VI. Sensus externi non faciunt Universale ; sensus enim, teste *Aristotele*, est singulare, intellectus Universalium. Quando verò idem Philosophus dicit, quòd objectum oculi non sit color hic, vel ille, sed color. Nihil aliud intendit, quàm quòd oculus non necessariò determinetur ad unum colorem, sed quòd omnes respiciat, & quemlibet in singulari. *Vide etiam* n. 212.

§. II.

Quæ sint Affectiones Universalis ?

278. *Dico*. Ex ipso *Aristotele* variæ assignantur Universalis affectiones, secundùm varias considerationes, quibus spectari potest. I. Si consideretur in ordine ad tempus, est *æternum*, non quidem *quoad existentiam realem*, & positivè ; cùm præter Deum nihil positivè
ab

ab æterno existat: Nec quoad existentiam objectivam seu rationis, quam ab intellectu accipit; sed ratione essentialium, quæ omni tempore, quo Universale existit, ei conveniunt. Æternitatem hanc negativam appellat D. Thomas, dicitque Universalia æterna esse, quatenus nulli tempori addiuntur. Hinc de Universalibus complexis in materia necessaria fiunt propositiones æternæ veritatis; nam verbum est in materia necessaria à tempore abstrahit. Unde quocumque tempore hanc proferas propositionem: *Homo est animal rationale*, semper est vera; & velided juxtà Aristotelem *Universalis sunt semper*.

2. Si spectetur in ordine ad locum, est ubique, & immensum, tum negativè, quatenus ex se indifferens est, ut in diversis locis per sua singularia existat, & quatenus hæc v. g. propositio: *Petrus est animal*, semper vera est, quocumque demum in loco proferatur. Tum positivè, non quidem simpliciter, sic enim immensum esse soli Deo convenit; sed secundum quid, quatenus in iis locis omnibus est, in quibus ejus singularia existunt.

3. Si sumatur in ordine ad actionem agentis, ingenerabile est, & incorruptibile. Universale enim per se nec generatur, nec corrumpitur; sed per accidens, & ratione singularium, quibus inest, non enim nascitur, aut moritur animal ut sic, sed hoc animal v. g. Petrus, Paulus vel Molossus &c.

4. Si

4. Si spectetur in ordine ad potentiam abstrahentem, est *insensibile*; *per se* enim non sentitur, sed *per accidens* tantum, & ratione singularium. Inde consequitur, Universale nec per externum, nec per internum sensum fieri per se; versantur enim sensus tantum circa sensibilia per se.

5. Si consideretur in ordine ad cognitionem, *Universalis, juxta Arist. 1. phys. c. 1. notius est, quàm minus Universale quoad se*: Quia cognitio totius actualis distinctè haberi nequit, quin partes ejus essentielles cognoscantur; sed Universaliora sunt partes essentielles minus Universalium; sic *hominis*, qui est terminus minus Universalis, partes essentielles sunt *substantia, corpus &c.* quæ Universaliora sunt.

6. Si consideretur in ordine ad singularia, *prius est illis*, non quidem *tempore*, & *existentiâ*, sed *naturâ*, & *existendi consequentiâ*, quatenus benè argumentor à singularibus ad Universalia, v. g. sic: *Petrus est, ergo homo est*; non autem vicissim.

7. Universale vel *materiale*, vel *immateriale* est, respectu inferiorum, in quibus fundatur. Hæc si materialia sint, etiam Universale materiale dicitur, si spiritualia, spirituale nuncupatur.

8. Relativè ad inferiora est *totum potentiale*, quia multa potentiâ complectitur ut partes: Sic genus continet potentiâ species, species individua, quibus secundum se totam intensivè sumptam apta est inesse, & de illis prædicari.

279. Ex his inferes & resolves sequentia *paradoxa*. I. *Universalia semper sunt, & nunquam.* *Semper*, quatenus nulli tempori adduntur, & in materia necessaria de illis fiunt propositiones semper veræ. *Nunquam*, quatenus ut talia per se non habent existentiam realem positivam, sed fundamentaliter existunt in singularibus. II. *Universalia ubique sunt & nullibi.* *Ubiqve negativè; nullibi per se*, sed tantum per accidens ratione Singularium, quæ fiunt in loco. III. *Universale est ubiqve positivè, & non est ubiqve positivè.* *Est*, nimirum secundum quid; *non est*, scilicet simpliciter, ut Deus. IV. *Universale non est homo, nec nunc, sed semper, & ubiqve.* ut inquit *Arist. lib. i. Poster.* Hoc resolvere ex præcedentibus, pronum est. V. *Universalia magis sunt, quàm particularia;* Eoquod non sint temporalia per se, nec per se generentur aut corrumpantur, sicut singularia. VI. *Universaliora notiora sunt, quàm minus Universalia,* ut fert pronuntiatum philosophicum; & tamen illa *difficiliora cognitu sunt, quæ magis Universalia,* quod alterum est Philosophorum pronuntiatum. *Notiora* sunt quoad se juxta explicationem suprâ affectione quintâ datam. *Difficiliora cognitu sunt quoad nos, & sensus nostros,* à quibus cognitio initium ducit; nam minus Universalia sensibus propinquiora sunt, quàm magis Universalia (intellige præcipuè prima scientiarum principia, quorum cognitio ex terminis habetur) qui enim viâ inventio-

Q

nis

nis cognitionem scientificam acquirit, ab Universalibus, sensui vicinioribus, ad Universaliora progreditur.

DISPUTATIO III.

De Universalibus in specie & Individuo.

280. **D**iffertatio de Universalibus in specie alio nomine *Ifagoge Porphyrii* appellatur ab $\epsilon\iota\sigma$ in, & $\alpha\gamma\omega\gamma\eta$ ductio; propterea quod *Porphyrius* Phoenix, qui una cum *Origene* Philosophiæ Platoniciæ sub *Plotino* seculo Christi tertio operam navavit suam, & ex Judæo Christianus, ac rursus ex Christiano Judæus factus est, in *Chrysaorii* discipuli sui gratiam, Tractatum de quinque vocibus, seu prædicabilibus conscripserit, quò perfectius eum in notitiam de prædicamentis Aristotelicis introduceret. Tractatum hunc *Porphyrii* à malè scriptis perpurgatum magni semper fecerunt Philosophi etiam Christiani, ac propter multiplicem utilitatem suam publicis etiam prælectionibus censuerunt dignissimum. Horum iudicio, eruditisque eorum ac doctissimis in *Ifagogen Porphyrii* elucidationibus non possum, si sapere velim, non acquiescere, eis que suffragari. Ne autem, quod intus iudico, verbisque assevero, factis negem, doctrinam